

egymásra merőleges, ÉÉNy-DDK-i tengely szerint tájolt árkot csak 20 gödör és 3 épület egészítette ki. Az árkok nagyrészt vízvezetésre szolgálhattak, egyéb (kerítőárok/karám?) szerep csak a lelőhely É-i végében előkerült árokrendszer esetében valószínű. Itt téglalap alaprajzú (30×40 m), a nyomvonal alól Ny felé túlnyúló kerítőárkot találtunk, amelynek D-i oldalán 4 m széles bejáratot hagytak. A bejáratra a rendszer belseje felől egymással párhuzamos, folyamatos és 3–5 m hosszú szakaszokból álló, sekélyebb, egyenes árokszakaszok vezetnek rá. A komplexumból és környékéről, illetve fölött a humuszból került elő a leggazdagabb római kori leletanyag (a fémtárgyakon kívül terra sigillata, házikerámia és tegulatöredékek). Egy provinciális jellegű terrakottafej és az egyik épületben előkerült kelta jellegű, kézzel formált edényperem alapján a telep részben vagy egészben valószínűleg a helyi, romanizált népességhez köthető. Dél felé haladva a római kori jelenségek száma csökkent, jobbra csak egymással párhuzamos, egyenes, egymástól 15–30 m-re ázott, sekély árkokra korlátozódott.

A lelőhely középső harmadában az *Árpád-kori* jelenségek voltak túlsúlyban: 44 gödör, 5 épület, kevés árok és 5–6 kút (az egyik lehet, római kori). Az objektumok egy magaslaton sűrűsödtek, itt a nyomvonal 80–100 m hosszú szakaszán volt az épületek, illetve a méhkas alakú gödrök nagy része is. A jelenségek fölött a humuszból egy friesachi dénár került elő. Az objektumokból sok cserépbogrács és kevesebb fazéktöredék származott. A gödrök hamus-szenes, gyakran erősen égett betöltése és a hamus rétegekből sűrűn felbukkanó, többször jól kiegészíthető kerámiaedények alapján az *Árpád-kori* telep pusztulása utáni planírozás figyelhető meg. A pusztulás időpontját a gödrök kerámiaanyaga a 13. századra teszi, a kelteztést a humuszban talált friesachi dénár is megerősíteni látszik. A méhkas alakú gödrök közül több emberi maradványt is rejtett. Egy esetben a gödör betöltésének közepe táján a gödörbe temetett, gyomra fölött keresztbe tett karú férfi feküdt. Lábszárai kinyúltak a gödörből, ezeket a humuszolás meg is sértette. Ettől 10 m-re szintén méhkas alakú gödörből, 8–10 nagy malomkötöredék alól (az egyik kiegészíthető, 20 cm vastag, 60 cm átmérőjű, 3 darabra törve) emberi lábszár (teljes lábfejjel) került elő. Egy további gödörben emberi karcson, egy kútban pedig szintén magányos emberi koponya (állkapoccsal, csigolyák nélkül) hevert. Az egy kivétellel (téglalap alaprajz) kör alaprajzú kutakból a fonott, illetve az egy deszkabéletnek csak a lenyomata került elő. A kutak jelentősebb leletet nem tartalmaztak. Az *Árpád-kori* gödrök között azoktól jelentősen eltérő formájú és betöltésű, leletmentes gödrök voltak (5 darab). Ezek az egyetlen, bennük talált lelet (obszidián magkő) alapján őskoriak lehetnek. Dél felé haladva a lelőhely középső harmadától az objektumok erősen megritkultak, majd eltűntek.

SZENTHE GERGELY

109. Dunaföldvár, RM-6 lelőhely

(Tolna megye) A

2008. június-júliusban végzett szondázó feltárás eredményei alapján szeptember 3. és november 28. között a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat munkatársai megelőző feltárást végeztek. A lelőhelyet mintegy 164 m hosszan érintette a nyomvonal. Iránya ÉK-DNy; DDK felől egy patak határolta, mely ebben az időszakban ki volt száradva; ÉÉK felől egy erdősáv határolta, melyet most az épülő autópálya miatt kiirtottak.

A tervezettől eltérően 9015 m²-t humusztaláltunk le; a humuszvastagság szinte mindenhol elérte az 50–60 cm-t, az altalaj homok volt. Feltártunk 244 objektumot, melyek egy avar kori település Ny-i, ÉNy-i szélén álltak, a település maga pedig K-i, DK-i irányban folytatódik. A lelőhelyen egy hatalmas árokrendszer húzódik, melynek legtöbb ága Ny-K, valamint DNy-ÉK irányában keresztezte a szelvényt. Ezeket néhány É-D, ill. ÉK-DNy irányú árok kötötte össze. Az árkok többsége csekély vagy közepes mélységű (40–50 cm), leletanyagban viszonylag szegény volt. Állatcsont, kő és nagyon kevés kerámia került elő belőlük.

A lelőhelyen 4 sír is előkerült. Ebből 3 rossz megtartású, azonban teljes csontvázas volt, melyek egy kivétellel melléklet és viseleti elemek nélküliek voltak. Az egyik csontváz koponyájának bal oldalán egy ezüst fülbevalót találtunk. A negyedik sírből – rablott volta ellenére – egy trapéz alakú vascsat került elő.

A területen viszonylag sok kutat találtunk, melyek többsége valószínűleg korábban beomlott. Egy fagerendával bélelt kút is előkerült, melyből famintákat vettünk. Több ház is feltártunk, melyeknek tetőszerkezetét általában két, a rövidebb oldalak mentén leásott cölöp tartotta. A házakból került elő a legnagyobb mennyiségű kerámia. Ezek között kézzel készült és korongolt egyaránt megtalálható. Több, hullámvonallal és vonalköteggel díszített töredéket, sőt terra sigillata töredéket is találtunk.

Az egész lelőhelyet az avar korra datálhatjuk. A telep hosszú időn keresztül lakott volt, ezt bizonyítják a megújított házak, az újabb és újabb kutak, valamint az árkok kialakítása.

KEMSEI DÓRA

110. Dunaföldvár, RM-6 lelőhely

(Tolna megye) LT, A

Az M6 autópálya Dunaújváros és Dunaföldvár közötti szakaszán a 83+960–84+132 km-szelvények között 2001 szeptemberében a székesfehérvári Szent István király Múzeum régészei terepbejárást végeztek, ahol néhány középkori edénytöredéket találtak.

A szondázó feltárást a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat 2008. június 16. és július 11. között végezte el. A lelőhelyet DDK irányból egy patak, ÉÉK-ről egy erdő határolja. A humusz vastagsága 30–60 cm között váltakozott és az altalaj homok volt. Egy ÉÉK-DDNy